

PROGRAMMA NIEUWJAARSFESTIVAL

1 - 3 januari 2021

Stiftfestival i.s.m. Classical NOW en Studio 150
vanuit de Bethlehemkerk in Amsterdam-Noord

Een sprankelende start

Daniel Rowland: "In deze voor velen moeilijke winter is levende muziek, het brengen van inspiratie en vreugde, belangrijker dan ooit. Ik ben bijzonder blij dat het Stiftfestival in samenwerking met Classical NOW en Studio 150 dit driedaagse festival, met zeven avontuurlijke, indringende, kleurrijke, en exuberante concerten, kan presenteren. Zo zorgen we voor een sprankelend begin van een veelbelovend nieuw jaar, in de overtuiging dat er veel moois mogelijk is wanneer musici en festivals de krachten bundelen."

Volg de livestream en geniet van de concerten door
Daniel Rowland, Floor le Coultre, Tijmen Huisingh (viool),
Vladimir Mendelssohn, Joël Waterman, Dana Zemtsov (altviool),
Maja Bogdanovic, Pau Codina (cello),
Nicholas Schwartz (contrabas),
Anna Fedorova, Natacha Kudritskaya, Nikola Meeuwssen, Fabian Fiorini (piano).

Teksten **toelichtingen op de volgende pagina's**: Jan Walburg

Alle **livestreams** zijn te volgen via <https://bit.ly/Newyearfestival-Youtube>

Wilt u de musici **steunen**? Dat kan via <https://bit.ly/donations-NewYearFestival>

**classical
NOW!**

STUDIO150
a m s t e r d a m

Weens Nieuwjaar

vrijdag 1 januari 2021 - 14:30 uur

Korngolds verbazingwekkend originele en zelden gespeelde pianokwintet naast Schuberts publieksliefeling het Forellenkwintet, met een nieuwjaarswals als overgang.

Franz Schubert: Pianokwintet in A groot, D 667, 'Forellenkwintet' (1819)

Schubert schreef al vroeg in zijn ontwikkeling het lied 'Die Forelle' dat lijkt te gaan over een forel die door een visser wordt gevangen maar eigenlijk een waarschuwing bevat voor jonge vrouwen tegen verleiding. De laatste zin maakt dat duidelijk: "Meisjes, let op verleiders met hun visgerei of anders ben je te laat en zal je bloeden". Schubert laat dat moralistische laatste deel weg in zijn muzikale bewerking

Het lied, waarvan Schubert zes versies maakte, werd zo populair dat Schubert een opdracht ontving om op basis daarvan een kwintet te schrijven wat bekend is geworden als het Forellenkwintet en in het vierde deel daarvan klinkt een aantal variaties van het lied. Het thema wordt daar niet veranderd, zoals bij Beethoven gebruikelijk is, maar eerder gedecoreerd. Steeds speelt een ander instrument het thema. Hij is dan tweeëntwintig. Het is een warm en toegankelijk werk dat desondanks pas na zijn dood werd gepubliceerd. Het Kwintet is van grote schoonheid en heeft een bijzondere sonoriteit die vooral veroorzaakt wordt door de piano waar de melodie voor een groot deel wordt gespeeld in de hogere registers waarbij beide handen dezelfde melodie spelen met een octaaf verschil.

De delen zijn:

1. Allegro vivace
2. Andante
3. Scherzo: Presto
4. Thema mit Variationen: Andantino
5. Finale: Allegro giusto

Johann Strauss Jr.: Rosen aus dem Süden op. 388 (bew. Arnold Schönberg) (1880, 1921)

Deze Strauss was een soort compositiefabriek. Hij schreef de melodie en gaf die aan zijn assistenten om verder uit te werken. De melodie komt uit de operette *Het kanten zakdoekje van de koningin*. Schönberg was dol op het arrangeren van werken van andere componisten. Dit is zijn bewerking voor kamermuziek ensemble.

Erich Wolfgang Korngold: Pianokwintet in E groot op. 15 (1922)

Wat een start van je muzikale loopbaan als je als vijfjarige al een wonderkind heet, als je op je negende je een cantate schrijft, als Gustav Mahler je als de nieuwe Mozart ziet en als Mengelberg je een "uit de hemel gevallen musicus" noemt. Hij reist tot in de dertiger jaren van de twintigste eeuw Europa door en treedt overal op met zijn werk. Ook in Nederland, in het concertgebouw. In 1935 vraagt Warner Bros hem filmmuziek te schrijven wat hij uiteindelijk 12 jaar lang

doet. Vooral voor avonturenfilms met Errol Flynn in de hoofdrol waarvoor hij tot twee keer toe een Oscar ontvangt. Door zijn Joodse achtergrond kan hij niet meer terug naar Europa en na de oorlog componeert hij nog maar zelden, zeer teleurgesteld over de kritiek die hij in Europa krijgt op zijn laat-romantische stijl van componeren.

Zijn pianokwintet is een jeugdwerk te noemen, hij is dan 25 jaar. Hij schrijft in die tijd zijn beste werken waar onder de opera "Die tote Stadt". Het wordt in Wenen, waar hij dan woont, enthousiast ontvangen. Het kwintet bevat elementen uit die opera en heeft in het tweede deel een negental prachtige variaties op de "Vier Abschiedslieder" die hij eerder had geschreven. Het pianokwintet is een energiek virtuoos en overweldigend positief werk. Rijk aan harmonie, prachtig, maar ook spannend door dissonanten. Het kwintet vergt de nodige virtuositeit van de spelers en het is een prachtige compositie om het nieuwe jaar optimistisch en vol verwachting in te gaan.

De delen zijn:

1. Mäßiges Zeitmaß, mit schwungvoll blühendem Ausdruck
2. Adagio. Mit größter Ruhe, stets äußerst gebunden und ausdrucksvoll
3. Finale. Gemessen beinahe pathetisch

Beethovens liefdesbrieven

vrijdag 1 januari 2021 - 19:00 uur

Een muzikale reis door het bewogen (liefdes)leven van Beethoven, als terugblik op 2020, zijn verjaardagsjaar. Een mooie ode aan de 250-jarige componist, met zijn meest turbulente, hartstochtelijke en revolutionaire meesterwerken.

Ludwig van Beethoven:

Delen uit de pianosonate in cis-klein "Mondschein", nr. 14, Op. 27 (1801)

Beethoven is 31 jaar en hevig verliefd op Giulietta Guicciardi. Maar ja, een musicus! Wat moet je daarmee? Hij was beneden haar stand en zij huwde een graaf uit Napels.

De sonate werd bekend als *Mondscheinsonate*, bedacht door de dichter en muzikcriticus Rellstab die bij volle maan in een bootje zat en toen dacht aan het eerste deel van de sonate. "Arme Beethoven," zegt de pianist Andras Schiff, "de naam zit eraan vast, als lijm". De sonate heeft dus niets met maneschijn te maken, maar zo te horen ook niet erg met de grote blijde verliefdheid. Berlioz vindt het trage en hypnotiserende eerste deel eerder lijken op een begrafenismars en Czerny, leerling van Beethoven, deed het denken aan een nachtelijke scène met een spookachtige stem uit de verte. Sommigen denken dat Beethoven wellicht geïnspireerd werd door de sterfscène van de Commendatore in *Don Giovanni* van Mozart.

De sonate heeft drie delen:

1. Adagio Sostenuto)
2. Allegretto
3. Presto Agitato

Ludwig van Beethoven:

Strijkkwartet nr. 11 in f-klein, Op. 95: 'Serioso' (1810)

In mei deed Beethoven zijn huwelijksaanzoek aan Therese Malfatti die hem afwees. Dat zou mogelijk de dramatische stemming van dit kwartet kunnen verklaren. Maar die stemming zou net zo goed kunnen komen omdat Napoleon in die tijd Wenen zwaar bombardeerde wat hem zeer aangreep. In een brief aan George Smart zegt Beethoven dat het kwartet geschreven is voor een klein publiek van kenners. Dat is wel te begrijpen omdat het kwartet veel experimentele componeertechnieken bevat die vooruitlopen op zijn latere kwartetten. De ontwikkelingen zijn korter, er wordt gebruik gemaakt van stiltes, er zijn plotselinge uitbarstingen en Beethoven neemt veel tonale vrijheid. Vandaag wéér uitgevoerd voor een klein publiek van kenners. Er zijn vier delen:

1. Allegro con brio
2. Allegretto ma non troppo – attacca subito:
3. Allegro assai vivace ma serioso – Più allegro
4. Larghetto espressivo - Allegretto agitato – Allegro

Ludwig van Beethoven:

Cavatina uit Strijkkwartet nr. 13 in Bes, opus 130.

Cavatina betekent kort en simpel lied en is het derde deel van het Dertiende strijkkwartet van Beethoven. Het was zijn lievelingsstuk en hij gaf aan steeds een traan te plengen als hij het hoorde.

Ludwig van Beethoven:

Vioolsonate in A-groot, Nr.9, Op.47 "Kreutzeronate" (1803)

De sonate heet dan wel een vioolsonate, maar de piano is zeer prominent aanwezig in alle tien vioolsonates van Beethoven. Meer dan in de andere vioolsonates heeft de viool in de Kreutzeronate minimaal een gelijkwaardige rol, vooral in het derde deel, het Andante. De sonate is opgedragen aan de violist Rudolphe Kreutzer die daarmee ineens een beroemdheid werd in de muzikale en literaire geschiedenis. En dat terwijl de sonate bijna de naam 'Bridgetower sonate' had gekregen omdat deze oorspronkelijk was opgedragen aan de violist George Bridgetower. De violist beschouwde het werk zo goed als onspeelbaar maar voerde het nog wel een keer uit samen met Beethoven. Toen zij na de uitvoering iets gingen drinken en Bridgetower een vrouw beledigde die een vriendin was van Beethoven, verwijderde Beethoven zijn naam woedend uit de partituur en verving die door Kreutzer. Maar Kreutzer speelde de sonate zelf nooit. Te moeilijk? In ieder geval niet voor Daniel Rowland.

De sonate heeft vier delen:

1. Adagio sostenuto
2. Presto
3. Andante con variazioni
4. Finale, presto

Lev Tolstoj: Fragment uit Kreutzeronate

Omlijst met voordrachten uit Beethovens brieven

Beethoven goes free jazz

vrijdag 1 januari 2021 - 21:30 uur

Ludwig van Beethoven: Pianosonate Nr. 23 in f-klein, Op. 57 'Appassionata' (1803-1805). Jazzversie voor 2 piano's

In veel opzichten lijkt het terecht om de 'Appassionata' te verbinden met Josephine von Brunsvik-Deym gezien de krachtige expressie en bijna overspannen emotionaliteit. Zij en Beethoven waren oude geliefdes en toen zij elkaar jaren later ontmoetten na de dood van haar echtgenoot bloeide die liefde weer op. Hij geeft haar dan dagelijks les en Beethoven bloeit op en schrijft prachtige muziek waaronder het Vierde pianoconcert, de Vierde symfonie, de Rasumowsky kwartetten en het vioolconcert. Maar zij laat Beethoven voor de tweede keer weten dat een huwelijk niet mogelijk is en trouwt, gedwongen door haar familie, voor de tweede keer met een man die zij niet liefheeft. Hij schrijft in die periode ook de 'Appassionata', tot dat moment zijn belangrijkste pianosonate. De term 'appassionata' werd overigens pas later aan deze sonate toegevoegd. De sonate is werkelijk een psychodrama met veel emotionele uitbarstingen van woede, angst en zelfbeklag. Elke hoop op een verlossing uit deze emotionaliteit breekt Beethoven keer op keer af. Er is dan ook geen hoogtepunt - de sonate blijft verkeren in negatieve gevoelens. Het begint al meteen angstaanjagend met zware donkere klanken. In het slotdeel komt dit alles tot een hoogtepunt. Ondanks alle heftigheid is het werk volgens een dwingende logica opgebouwd. Beethoven houdt de sonatevorm consequent aan. Juist die tegenstelling tussen heldere consequente structuur en vertoon van extreme emotionaliteit maakt de 'Appassionata' tot een heel bijzonder meesterwerk.

De delen zijn:

1. Allegro assai
2. Andante con moto
3. Allegro ma non troppo

Beethoven: Pianosonate in c klein Nr. 32, Op. 111 (1822) Jazz-versie voor twee piano's

Deze laatste Sonate van Beethoven heeft twee delen die sterk contrasteren:

1. Maestoso: Allegro con brio e appassionato
2. Arietta: Adagio molto, semplice e cantabile

De sonate ontstond al voordat de vorige sonate gereed was en hij schreef deze binnen drie weken. Dat die sonate twee delen had verbaasde iedereen en men dacht dat er sprake was van een vergissing. Beethoven zelf zei dat hij geen tijd had voor het slotdeel en daarom het tweede deel maar wat langer had gemaakt. De dom-organist Wendell Kretschmar zegt in *Doktor Faustus* van Thomas Mann dat na het aangrijpende eind van de Arietta geen terugkeer volgen kon en dat het ook meteen het afscheid inluidde van de sonate als kunstvorm. Beethoven plaatst twee werelden tegenover elkaar. In het eerste deel de ouderwetse sonatevorm

tegenover een langzame variatiereeks in een radicaal moderne stijl. Het zwaartepunt ligt in het tweede deel, de Arietta. Het verheven thema wordt een aantal keren gevarieerd met een toenemende ritmische ingewikkeldheid tot die opgaat in een triller. Dan verschijnt een hoger, hemels thema van filosofisch-religieuze aard. In de slottonen klinkt inderdaad melancholie door alsof er een eind is gekomen aan een genre, zoals Kretzchmar stelde.

Beethoven heeft deze sonate nooit kunnen horen. Dat moeten de luisteraar en de uitvoerende zich goed beseffen. Wat hoorde Beethoven in zijn hoofd? We hebben daar geen idee van. Het spelen en luisteren naar deze sonates betekent het binnengaan van de geest van Beethoven. We horen de angsten, de nachtmerries, de momenten van geluk, de eenzaamheid en de vrijheid die hij ervaarde en nam in zijn muzikale expressie.

La plus que lente: een poëtische matinee

zaterdag 2 januari 2021 - 14:30 uur

Claude Debussy: La plus que lente. (1910)

De titel van deze wals voor piano betekent: *Een mogelijk nog langzamer wals*, een beetje sarcastisch bedoeld commentaar van Debussy op de slome wals die de trend van het begin van de twintigste eeuw was.

Valse Andantino uit Strijkkwartet in g-klein (1893)

Nog een langzaam stuk van Debussy, langzamer dan andante. Het is het derde deel van het enige strikkwartet dat Debussy schreef. Dat kwartet was volledig uniek in die tijd als het gaat om melodie en harmonie. Hij gebruikt ingenieuze transformaties van de melodie, maar ook van het ritme. Critici noemden het spottend “een orgie van modulaties” omdat zij in het geheel niet gewend waren aan deze briljante originaliteit wat nu wordt gezien als een van de meesterwerken op het gebied van de kamermuziek.

Erik Satie: Le tango c'est la danse du diable – Delen uit Parade (1916/17)

De tango is de dans van de duivel, aldus Satie. Jean Cocteau vroeg Satie om een ballet te schrijven voor het Ballets Russes van Dhiaghilev. Dat werd Parade waarbij Satie samenwerkte met Picasso. Parade komt voort uit de wat meer populaire vermaaksindustrie en is geïnspireerd door wat zich afspeelt in de straten van Parijs. Er klinken zelfs typemachines, melkflessen, een pistoolschot. Dat was een grote schok voor het toen zeer elitaire ballet. Een ander aspect waar de dansers aan moesten wennen waren de kostuums van Picasso die soms van karton waren gemaakt zodat de dansers zich eigenlijk nauwelijks konden bewegen. De opvoering werd inderdaad een schandaal. Niet bij het publiek, dat vond het prachtig, maar bij de critici. Maar jammer genoeg voor Cocteau niet zo'n schandaal als *de Sacre du Printemps* van Stravinski. Satie kreeg ook nog eens acht dagen gevangenisstraf omdat hij een criticus had geschreven: “Mijnheer en beste vriend, u bent een kont, een kont zonder muziek! Getekend, Erik Satie”

Georges Enescu: Concertstuk voor altviool en piano (1906)

Enescu is een van de grootste musici uit de geschiedenis van Roemenie. Dat is te horen in zijn composities die vaak Roemeense volksliedjes bevatten. Hij was componist, violist, pianist, dirigent en muziekleraar. Hij schreef het concertstuk in opdracht van Fauré die een stuk voor altviool nodig had voor het jaarlijkse altviool concours in Parijs. Het werd daarom een moeilijk virtuoos werk als test voor de vaardigheden van de speler. Het is in de stijl van de rapsodie, een muziekstuk met contrasterende gedeeltes, met een Frans impressionistisch kleurtje en elementen uit de Roemeense volksmuziek.

Maurice Ravel: Piece en forme de Habanera (1907)

Ravel was, met vele andere Franse componisten dol op Spaanse dansmuziek, met name de Habanera. Hoewel, helemaal Spaans was die Habanera niet want die is Spanje binnengekomen vanuit Cuba en is zelfs ook niet helemaal Cubaans

vanwege de Afrikaanse ritme patronen. Er zijn veel bekende Habanera's, bijvoorbeeld La Paloma dat ook door Elvis Presley is gezongen als: No more. Oorspronkelijk schreef Ravel dit werk voor bas stem en piano maar hij maakte later een bewerking voor cello en piano die het uitgangspunt werd voor bewerkingen in een grote verscheidenheid aan instrumenten.

Maurice Ravel: Blues uit vioolsonate Nr. 2 1923-1925

"Zal je me niet doden?" vroeg Ravel aan de violiste Hélène Jourdan Morhage aan wie hij al in 1922 een werk had beloofd en toen dit werk maar uitbleef. Ravel had in die periode last van depressies en was niet erg productief. Pas in 1927 kwam het werk gereed. Net zoals zijn pianoconcert voor de rechterhand heeft Ravel zich hier laten inspireren door Jazz, met name de St Louis blues. Maar ook de invloed van Bartók is wel te horen. Volgens Ravel bewijst deze sonate dat viool en piano niet samen kunnen gaan. Wij zijn het daar niet mee eens. Wij horen vooral de uitgelaten jazz elementen van het tweede en eigenlijk centrale deel van dit werk: Blues

Astor Piazzolla: SVP s'il vous plait (1955) | Tzigane Tango

Astor Piazzolla /Marcelo Nisinman: Jean et Paul (1972)

Piazzola zou de muziek componeren bij de befaamde film van Bertolucci: *Last Tango in Paris*. Om nooit opgehelderde redenen kreeg Barbieri die opdracht. Piazzola nam wraak door enkele stukken te componeren die laten horen hoe hij die filmmuziek zou hebben aangepakt. Eén van die stukken is Jean & Paul. Oorspronkelijk was het stuk geschreven voor Nonette, een band van Piazzola. Nisinman maakte een bewerking voor bandoneon en viool.

Juliette Marie Olga (Lili) Boulanger: Nocturne (1911)

Lili Boulanger zou het me kwalijk hebben genomen als ik haar introduceerde als dochter van de componist en pianist Ernest Boulanger (die 77 was toen zij werd geboren). Want zij was een zeer zelfverzekerde en doelbewuste componiste die zich niets aantrok van de vooroordelen tegenover vrouwelijke componisten. Al meteen in haar eerste werk: Nocturne voor viool en piano is haar zeer persoonlijke eigen stijl te horen. Haar gezondheid was van meet af aan zeer broos zij stierf heel jong op 24-jarige leeftijd. Reeds op haar 19de ontving zij de prestigieuze Prix de Rome met haar cantate Faust et Hélène. De pers schreef naar aanleiding daarvan: "De suffragettes gooien ruiten in en steken huizen in brand, maar een Frans meisje heeft een betere overwinning behaald."

Ernest Chausson: Sicilienne uit Concert in D-groot pour piano, violon et quatuor à cordes, Op. 21(1889)

Homage aan César Franck

zaterdag 2 januari 2021 - 19:00 uur

César Auguste-Jean-Guillaume-Hubert Franck was net zo veelzijdig als hij namen had. Hij werkte als componist, pianist, organist en muziekleraar en was een meesterlijk improvisator. Hij is geboren in Luik, in België, maar eigenlijk is hij Nederlands. Tijdens zijn geboorte was Luik in die tijd (1822) onderdeel van Nederland. Hij werkte levenslang in Parijs en kreeg de Franse nationaliteit.

César Franck:

Mélancolie voor piano en viool, CFF 122 (1855)

Geschreven door de componist op zijn creatieve hoogtepunt ongeveer tegelijkertijd met zijn beroemde sonate in A

César Franck:

Andantino quietoso, CFF 115 (1843)

Een onvoorstelbaar mooi vroeg werk van Franck geschreven voor zijn broer, de violist Joseph.

César Franck:

Solo de piano et quintette à cordes, CFF 116

Dit stuk voor solo piano met een begeleiding van een strijkkwintet is een onbekender wat vroeger werk van Franck maar daarom zeker niet minder mooi en boeiend.

César Franck:

Vioolsonate in A, CFF 123 (1866)

De vioolsonate is een prachtig muziekstuk dat zijn doorbraak als componist betekende. Het behoort tot het hoofdrepertoire van violisten. De sonate was het huwelijkscadeau van Franck aan Eugène Ysaÿe die gedurende tientallen jaren het werk van Franck op het concertpodium bracht. Zodra Eugène de sonate op zijn huwelijksdag ontving ging hij het stuk instuderen met een van de gasten en brachten zij het voor de aanwezigen ten gehore. Het werk kent een buitengewoon lastige pianopartij, met name in het tweede deel, het woeste allegro, zeker voor de vele pianisten die kleinere handen hebben dan de componist. Franck maakte een versie voor cello en er zijn ook bewerkingen voor fluit en zelfs saxofoon.

The French Connection

zondag 3 januari 2021 - 14:30

François Couperin: Pièces de clavecin (selectie) (1707)

Couperin is een van de groten van de barokmuziek en dan met name van de klavecimbelmuziek. Hij schreef 240 stukken voor dat instrument.

Maurice Ravel: Le tombeau de Couperin (1914-1917)

De gedenksteen voor Couperin is niet voor Couperin maar een pianostuk in zes delen waarvan elk van de delen is opgedragen aan een van de vrienden van Ravel die gesneuveld zijn in de eerste wereldoorlog. Ondanks het thema is het geen somber werk maar juist vrij lichtig en meditatief. "De doden zijn treurig genoeg, in hun eeuwige stilte" legde Ravel uit.

Boris Fedorov: Dedication (première)

Fedorov is een zeer begaafd Oekraïens pianist en leraar aan het conservatorium van Kiev. Ook schreef hij verschillende composities

Boris Fedorov: Six confused diffusions on a fragment by Chopin

César Franck: Pianokwintet in F mineur, CFF 121 (1879)

Waarom toch, liep Saint-Saëns na het spelen van dit kwartet weg van de piano met achterlating van de opengeslagen partituur die aan hem was opgedragen? Dat was een grove belediging. Waarschijnlijk was dat omdat hij razend jaloers was op Franck waarvan hij vermoedde dat die een relatie had met een beeldschone leerling Augusta Holmès die eerder Saint-Saëns' avances had afgewezen. Hij kon het stuk niet anders beluisteren dan als een gepassioneerde liefdesverklaring aan haar. Niet eens zo heel gek want het kwintet is buitengewoon intens en barst van de passie. Zozeer dat zelfs Liszt geschokt was toen hij het hoorde. Terwijl het toch zo'n keurige klassiek opgebouwde sonatevorm heeft. Al onmiddellijk vanaf het eerste begin is er een extreem contrast tussen de strijkers en de reactie daarop van de piano. Vanaf dat moment is het Kwintet een en al contrast, zozeer dat je bijna duizelig wordt van de eindeloze modulaties die desoriënterend werken. We raken ons houvast volledig kwijt. De biograaf van Franck kan niet begrijpen hoe iemand, die zo toegewijd was aan de formele componeertradities, die zo kon loslaten. Wat dan ook nog eens tot een aangrijpend werk leidt wat je niet snel meer vergeet.

Het kwintet heeft drie delen:

1. Molto moderato quasi lento
2. Lento, con molto sentimento
3. Allegro non troppo ma con fuoco

Verklärte Nacht

zondag 3 januari 2021 - 19:00 uur

Claude Debussy: Beau soir (1890) | Clair de lune (1905)

Maurice Ravel: delen uit Gaspard de la nuit (1908)

Gaspard de la nuit is een drieluik voor piano. Volgens Ravel is het een uit de hand gelopen karikatuur van de romantiek. Hij heeft zijn uiterste best gedaan om er een erg moeilijk te spelen stuk van te maken. Het moest moeilijker zijn dan het ook al zo lastige stuk Islamej van Mili Balakirev. De delen zijn gebaseerd op drie gedichten van Aloysius Bertrand: Ondine (over een waterfee), Le Gibet (over de galg) en Scarbo (over een trol, een duivelse dwerg). We horen een selectie. Het zijn felle stukken op macabere gedichten.

Isidora Zebeljan: Intimate Letter from the Judean Desert (2018)

Isidora is een goede bekende van het Stiffestival. Zij schreef dit stuk speciaal voor het Stiffestival van 2018, het werd toen uitgevoerd door het Brodsky kwartet. De titel verwijst naar de grot met brieven in de woestijn van Judea waar in 1960 brieven zijn gevonden uit de Romeinse periode.

Tot ons grote verdriet is Isidora recent overleden aan een langdurige ziekte. Zij was goed bevriend met Daniel Rowland voor wie zij ook haar *Vioolconcert* schreef dat tijdens het Stiffestival van 2017 in première ging. Met de uitvoering van dit werk herdenken we haar als de meest vooraanstaande componist van Servië en als buitengewoon hartelijk en lief mens met een grote liefde voor muziek en voor het Stiffestival. Zij schreef film- en theatermuziek, een opera en vele orkest- en kamermuziek werken.

Alfred Schnittke: Gute Nacht

Marcelo Nisinman: Tango 4 am

Calliope Tsoupaki: Thin Air voor viool, als onderdeel van 'Festivals for Compassion', Compositie nr. 10 (2020)

Thin Air is een compositie van de componist des vaderlands. Zij schreef het voor festivals die met de uitvoering daarvan een ode geven aan de compassie en de solidariteit in de coronatijd. Tsoupaki: "Bij het begin van de coronacrisis moesten we snel knopen doorhakken. We besloten de economie stil te leggen om de zwakkeren te beschermen. Een indrukwekkend staaltje van mededogen. Voor Festivals for Compassion heb ik nu een stuk geschreven dat iedere musicus op elk instrument kan spelen, net zoals iedereen op zijn eigen manier uiting kan geven aan zijn innerlijke stem van compassie."

Arnold Schönberg: Verklärte Nacht (1899)

Wat is er toch veel muziek geschreven met een verliefdheid als inspiratie! Ook het symfonische gedicht voor strijksextet, *Verklärte Nacht*, is zo'n werk, gecomponeerd in volle verliefdheid op Mathilde von Zemlinski, de zus van zijn

leraar, de componist Alexander von Zemlinski, met wie hij later, in 1901 trouwt. Onder invloed van Zemlinski durft Schönberg het aan om de vertrouwde klassieke stijl van Brahms te verruilen voor het idioom van Wagner. *Verklärte Nacht* markeert die overgang.

De muziek volgt de vijf delen van het gedicht van Richard Dehmel over een gesprek tussen twee verliefde mensen waarbij de vrouw een kind verwacht van een andere man. Het paar gaat niet het conflict aan maar stijgt daar bovenuit door hun wederzijds begrip en compassie. De man maakt het kind tot het zijne door aan te geven dat de warmte van zijn liefde, dit kind tot een buitengewoon kind zal maken. Het Weense publiek kon de muziek niet begrijpen, zo ver stond die af van de gebruikelijke klanktaal en de première in 1902 werd met veel kritiek ontvangen. Die kritiek had te maken met de morele veroordeling van de vrouw uit het gedicht, maar ook met de afwijking van de muziek die men in Wenen gewend was. Pas toen men een beetje gewend begon te raken aan de modernere muziktaal kreeg het stuk veel waardering voor de inventiviteit en het lef van de inhoud.